

ในประเทศไทย สาขาวิชาแพทยศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในการเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนแพทย์ที่สามารถรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อผ่านระบบรับตรง (Direct Admissions) ของกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 13 แห่ง คิดเป็นจำนวนนักศึกษาประมาณ 1,200 คนต่อปี โดยในแต่ละปี จะมีผู้สมัครเข้าสอบแข่งขันเป็นจำนวนมากกว่า 20,000 คน ทำให้มีผู้ที่พลาดโอกาสเป็นจำนวนมากและต้องพิจารณาทางเลือกอื่นในการศึกษาต่อ สำหรับในครอบครัวของนักเรียนที่มีความพร้อม การเดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความสนใจ แต่ระบบการศึกษาและข้อกำหนดต่าง ๆ ของการรับเข้าศึกษาในโรงเรียนแพทย์ต่างประเศนั้น มีความแตกต่างจากในประเทศไทยอยู่ไม่น้อย ซึ่งในบทความนี้จะได้เปรียบเทียบระบบการศึกษาแพทยศาสตร์ในประเทศฝรั่งเศสและในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลพิจารณาตัดสินใจในการไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งนี้ การศึกษาข้อมูลดังกล่าวเป็นการศึกษาด้วยตนเอง โดยอาศัยความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาฝรั่งเศสระดับต้น ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการแปลภาษา เสริมความเข้าใจ และเรียบเรียงบทความ

การศึกษาแพทยศาสตร์ในประเทศฝรั่งเศส จะรับจากผู้ที่จบการศึกษาในระดับ Baccalauréat เพื่อศึกษาต่อเป็นระยะเวลาประมาณ 9 - 11 ปี โดยสามารถแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

1. Premier cycle d'études médicales (PCEM – 2 ans)

1.1 Première Année Commune des Études de Santé (PACES)

ในปีแรก นักศึกษาที่จะเลือกเรียนใน 4 สาขา ได้แก่ แพทยศาสตร์ (médecine), เภสัชศาสตร์ (pharmacie), ทันตแพทยศาสตร์ (chirurgie dentaire), และสาขาด้านการผดุงครรภ์ (sage-femme) จะได้เรียนวิชาต่าง ๆ ร่วมกัน ได้แก่ วิชา

วิทยาศาสตร์พื้นฐาน (des sciences fondamentales : chimie, biologie, embryologie, histologie), ระบบและหน้าที่การทำงานของร่างกาย (des aspects fonctionnels de l'organisation des appareils et systèmes), เภสัชวิทยา (la pharmacologie) และวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ (les sciences humaines et sociales : santé, société, humanité)

เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในปีที่ 1 แล้ว นักศึกษาจะต้องผ่านการสอบ “Le Numerus Clausus” เพื่อเข้าศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะจำกัดจำนวนการรับในแต่ละปี (ในปี 2010-2011 สาขาแพทยศาสตร์รับ 7,400 คน, สาขาเภสัชศาสตร์รับ 3,090 คน, สาขาทันตแพทยศาสตร์รับ 1,154 คน และสาขากการผดุงครรภ์รับ 1,015 คน) และนักศึกษาจะต้องผ่านการฝึกอบรมแนะนำการดูแลรักษาพยาบาล (un stage infirmier d'initiation aux soins) เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ก่อนที่จะเข้าศึกษาในปีที่ 2 ต่อไป

1.2 Deuxième Année du Premier cycle des études médicales (PCEM 2)

เมื่อผ่านการสอบ le numerus clausus en médecine และการฝึกอบบรมดังกล่าวแล้ว ในปีที่ 2 นักศึกษาจะได้เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับอาการวิทยาทางคลินิก (la sémiologie clinique), การปฐมพยาบาล (techniques de premier secours) และการ

ประมวลผลภาพ (traitement de l'image) ซึ่งนักศึกษาจะได้รับ Diplôme de Formation Général en Sciences Médicales (DFGSM) เมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาในปีที่ 2

2. Deuxième cycle d'études médicales (DCEM – 4 ans)

2.1 Première année (DCEM 1)

จะศึกษาอีกซึ่งต่อเนื่องจากการศึกษาใน Premier cycle และบูรณาการร่วมกับความรู้ด้านอาการวิทยาทาง การแพทย์ (la sémiologie médicale), กลไกการทำงานของร่างกายทางด้านสรีรวิทยาและพยาธิวิทยา (les mécanismes physiopathologiques), เทคนิคภาพถ่ายทางการแพทย์ (les techniques d'Imagerie médicale)

2.2 Deuxième, troisième et quatrième année (DCEM 2, 3, et 4 - Externat)

เป็นการศึกษา 3 ปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วยภายในโรงพยาบาล โดยจะหมุนเวียนศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น อายุรศาสตร์ (médecine interne), กุมารเวชศาสตร์ (pédiatrie), ศัลยศาสตร์ (chirurgie), นรีเวชวิทยา (gynécologie) เป็นต้น, การปฏิบัติงานอยู่เวร on-call (des gardes) และการเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ (des séminaires pédagogiques) โดยนักศึกษาจะได้รับเงินค่าใช้จ่ายประจำเดือนตลอดระยะเวลาการเรียนและปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล (ประมาณ 124-270 Euro ต่อเดือน) จากกลุ่มโรงพยาบาลที่มีความร่วมมือกันจัดการเรียนการสอน (le group hospitalier auquel l'université est rattachée) และนักศึกษาจะต้องผ่านการสอบประเมินผลการเรียนในแต่ละปีด้วย

ในการศึกษาสุดท้าย (DCEM 4) นักศึกษาจะต้องผ่านการสอบ l'Examen Classant National / Épreuves Classantes Nationales (ECN) ซึ่งเป็นการสอบเพื่อจัดลำดับของนักศึกษาในการเลือกเรียนสาขาวิชาเฉพาะทาง (spécialité) และโรงพยาบาลที่จะปฏิบัติงานใน Troisième cycle d'étude médicale ต่อไป

3. Troisième cycle d'études médicales (Internat – de 3 à 5 ans)

เป็นการศึกษา และปฏิบัติงานในโรงพยาบาลตามสาขาเฉพาะทางที่นักศึกษาได้เลือกไว้ตามผลการสอบ ECN ดังกล่าว โดยมีระยะเวลาศึกษาแตกต่างกันตั้งแต่ 3 – 5 ปี ตามแต่ละสาขาวิชา ซึ่งตั้งแต่ปี 2004 เป็นต้นมา แพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป (la médecine générale) ในประเทศฝรั่งเศส จัดให้เป็นสาขาเฉพาะทางสาขาหนึ่งที่มีระยะเวลาเรียน 3 ปี ในขณะที่สาขาเฉพาะทางสาขาอื่นจะมีระยะเวลาเรียน 4 – 5 ปี

นักศึกษาจะผ่านการเรียน และปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงพยาบาล หน่วยงานละ 6 เดือน (sous forme de stages de 6 mois dans différents services) โดยได้รับเงินเดือน (un salaire variant entre 1,300 et 2,000 euros brut par mois) และค่าตอบแทนอยู่เวร on-call (112 euros par garde) ซึ่งเมื่อนักศึกษาจบการเรียนและฝึกปฏิบัติงานครบถ้วนตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งสอบผ่านการนำเสนอวิทยานิพนธ์ (une thèse d'exercice) เรียบร้อยแล้ว นักศึกษาจะได้รับ Diplôme d'Études Spécialisée (DES) ในสาขาวิชานั้น และ Diplôme d'État de Docteur en médecine ที่จะสามารถปฏิบัติงานในฐานะแพทย์ในประเทศฝรั่งเศสได้ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9-11 ปี (BAC + 9-11)

สำหรับการศึกษาแพทยศาสตร์ในประเทศไทย จะแบ่งตามระดับการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. การศึกษาในระดับปริญญาตรีแพทยศาสตรบัณฑิต

รับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาตามจำนวนที่โรงเรียนแพทย์แต่ละแห่งเป็นผู้กำหนด ทั้งในระบบการรับตรง (admission directe) ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) และผ่านระบบโควต้าหรือโครงการพิเศษของโรงเรียนแพทย์แต่ละแห่ง ซึ่งการศึกษาในระดับปริญญาตรีแพทยศาสตรบัณฑิต จะมีระยะเวลาศึกษา 6 ปี โดยแบ่งออกเป็น

1.1 Années précliniques (ปีที่ 1-3)

จะศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไป และรายวิชาที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต เช่น โครงสร้างของร่างกาย ระบบการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย หลักการเกิดโรคและความผิดปกติของร่างกาย และโรคตามระบบ

1.2 Année cliniques (ปีที่ 4-6)

จะศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้ป่วยทั้งทางด้านทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติงานภายในโรงพยาบาล และการดูแลรักษาสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในปีสุดท้ายของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต (แพทย์ Extern) ที่นักศึกษาจะต้องปฏิบัติงานรับผิดชอบผู้ป่วยเสมือนเป็นแพทย์ที่ประกอบวิชาชีพ แต่ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์แพทย์ภายในคณะแพทยศาสตร์

อย่างไรก็ตาม บัณฑิตแพทย์จะสามารถประกอบวิชาชีพเป็นแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไปได้นั้น จะต้องสอบผ่านการประเมินและรับรองความรู้ความสามารถ (L'examen nationale de pratique médicale) ครบทั้ง 3 ขั้นตอน และได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรมจากแพทยสภา

2. การศึกษาในระดับแพทย์ประจำบ้าน และแพทย์ประจำบ้านต่อยอด

การศึกษาในระดับแพทย์ประจำบ้านเป็นการศึกษาต่อแพทย์เฉพาะทางในสาขาวิชาต่าง ๆ ในบางสาขา เช่น สาขาวิชาที่ขาดแคลนได้แก่ พยาธิวิทยา นิติเวชศาสตร์ จิตเวชศาสตร์ รังสีรักษาและมะเร็งวิทยานั้น สามารถเข้าศึกษาต่อได้ทันทีภายหลังสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีแพทยศาสตรบัณฑิต แต่ในสาขาอื่นจะต้องผ่านการปฏิบัติงานในฐานะแพทย์ใช้ทุน (แพทย์ Intern) หรือแพทย์เพิ่มพูนทักษะก่อน ซึ่งการศึกษาในระดับแพทย์ประจำบ้านนี้ จะมีระยะเวลาประมาณ 3 – 5 ปีแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชา

สำหรับแพทย์ประจำบ้านต่อยอดเป็นการศึกษาต่อเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในอนุสาขาย่อย ภายหลังสำเร็จการศึกษาในระดับแพทย์ประจำบ้านเรียบร้อยแล้ว โดยมีระยะเวลาศึกษาต่ออีกประมาณ 1 – 2 ปี

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าระบบการศึกษาแพทยศาสตร์ในประเทศฝรั่งเศสและในประเทศไทยมีความแตกต่างกันทั้งในระบบการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อ, ระยะเวลาการศึกษา, การประเมินผล และการสอบเพื่อรับเอกสารแสดงคุณวุฒิในการประกอบวิชาชีพ ดังนั้น การตัดสินใจไปศึกษาต่อในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ ณ ประเทศฝรั่งเศสนั้น จะต้องอาศัยการพิจารณาข้อมูลดังกล่าวอย่างรอบคอบ ประกอบกับความตั้งใจ และความทุ่มเทในการศึกษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานจึงจะประสบผลสำเร็จตามที่ได้วางแผนไว้

เอกสารอ้างอิง

1. Thomas Fassier et Solange Talavera-Goy, « Le français des médecins : Les études médicales en France », Presses universitaire de Grenoble, page 36
2. « Médecine, octobre 2011 » de CampusFrance.org
http://ressources.campusfrance.org/catalogues_recherche/domaines/fr/medecine_fr.pdf
3. ประกาศกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 1 เรื่อง หลักเกณฑ์การสมัครสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2555 ผ่านระบบรับตรง (Direct Admissions) ของกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย
http://www9.si.mahidol.ac.th/pdf/consort2555_ann01_25540713.pdf